

2. ЛОЦИРАЊЕ НА РЕГИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНИ АКТИВНОСТИ

ЛОЦИРАЊЕ НА РАЗЛИЧНИТЕ НАМЕНИ ВО ПРОЦЕСОТ НА ИЗРАБОТКА НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН

Редоследот по кој треба да се врши лоцирањето на различните намени во процесот на изработка на урбанистичкиот план е следниот:

1. Лоцирање на отворени простори и простори за критичните процеси во животната средина
2. **Лоцирање на регионално ориентирани активности**
 - A. Работни зони:**
 - производни комплекси
 - комплекси на сервиси
 - Б. Централни зони**
 - градски центри
 - секундарни и реонски центри
 - В. Специјализирани образовни, културни, здравствени и други содржини**
3. Лоцирање на локално ориентирани активности
 - A. Домување
 - Б. Содржини поврзани со домувањето, првенствено од областа на социјалната инфраструктура, секојдневното снабдување и рекреација

ЛОЦИРАЊЕ НА РЕГИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНИ АКТИВНОСТИ

Овие активности ги опфаќаат следните зони:

А. Работни зони:

- производни комплекси
- комплекси на сервиси

Б. Централни зони (зони на центри)

- градски центри
- секундарни и реонски центри

В. Специјализирани образовни, културни, здравствени и други содржини

Кај регионално ориентираните активности мора да се има предвид фактот дека нивна заедничка карактеристика која ги спојува, најчесто и во просторна смисла, е сличноста во барањата за пристапност од поширокиот регион на населбата која е предмет на планирање.

ЛОЦИРАЊЕ НА РЕГИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНИ АКТИВНОСТИ

Овие активности ги опфаќаат следните зони:

А. Работни зони:

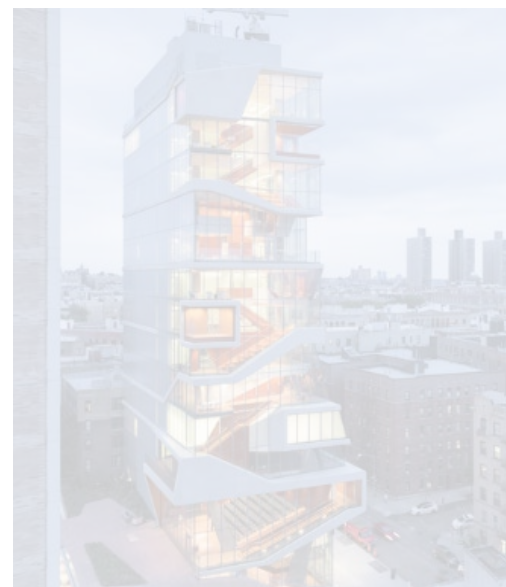
- производни комплекси
- комплекси на сервиси

Б. Централни зони (зони на центри)

- градски центри
- секундарни и реонски центри

В. Специјализирани образовни, културни, здравствени и други содржини

Кај регионално ориентираните активности мора да се има предвид фактот дека нивна заедничка карактеристика која ги спојува, најчесто и во просторна смисла, е сличноста во барањата за пристапност од поширокиот регион на населбата која е предмет на планирање.

ЛОЦИРАЊЕ НА РЕГИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНИ АКТИВНОСТИ

Овие активности ги опфаќаат следните зони:

А. Работни зони:

- производни комплекси
- комплекси на сервиси

Б. Централни зони (зони на центри)

- градски центри
- секундарни и реонски центри

В. Специјализирани образовни, културни, здравствени и други содржини

Кај регионално ориентираните активности мора да се има предвид фактот дека нивна заедничка карактеристика која ги спојува, најчесто и во просторна смисла, е сличноста во барањата за пристапност од поширокиот регион на населбата која е предмет на планирање.

ЛОЦИРАЊЕ НА РЕГИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНИ АКТИВНОСТИ

Овие активности ги опфаќаат следните зони:

А. Работни зони:

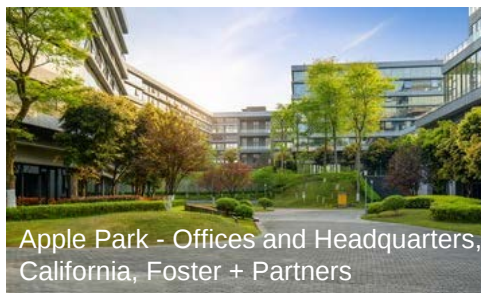
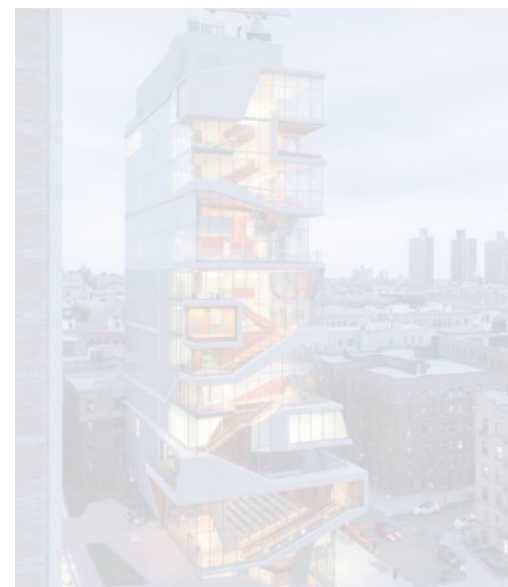
- производни комплекси
- комплекси на сервиси

Б. Централни зони (зони на центри)

- градски центри
- секундарни и реонски центри

В. Специјализирани образовни, културни, здравствени и други содржини

Кај регионално ориентираните активности мора да се има предвид фактот дека нивна заедничка карактеристика која ги спојува, најчесто и во просторна смисла, е сличноста во барањата за пристапност од поширокиот регион на населбата која е предмет на планирање.

ЛОЦИРАЊЕ НА РЕГИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНИ АКТИВНОСТИ

Овие активности ги опфаќаат следните зони:

А. Работни зони:

- производни комплекси
- комплекси на сервиси

Б. Централни зони (зони на центри)

- градски центри
- секундарни и реонски центри

В. Специјализирани образовни, културни, здравствени и други содржини

Кај регионално ориентираните активности мора да се има предвид фактот дека нивна заедничка карактеристика која ги спојува, најчесто и во просторна смисла, е сличноста во барањата за пристапност од поширокиот регион на населбата која е предмет на планирање.

ЛОЦИРАЊЕ НА РЕГИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНИ АКТИВНОСТИ

Овие активности ги опфаќаат следните зони:

А. Работни зони:

- производни комплекси
- комплекси на сервиси

Б. Централни зони (зони на центри)

- градски центри
- секундарни и реонски центри

В. Специјализирани образовни, културни, здравствени и други содржини

Други примери на мултифункционални групирања:

- работните центри се претвораат од специјализирани во центри со хетероген карактер кои задоволуваат различни видови барања, односно обезбедуваат услови за задоволување на потребите на вработените и вон непосредниот работен ангажман,
- повеќеенаменски зони (mixed-use developments) кои имаат тенденција да опфатат повеќе намени во кои се преплетуваат централни и други содржини,
- поголеми регионални трговски центри кои имаат тенденција покрај основната намена да привлекуваат и намени од областа на рекреацијата и забавата, како и намени од областа на бизнисот, администрацијата, културата, образованието во поново време и сл.

Други примери на мултифункционални групирања:

урбанизам на еден објект

урбанизам на еден објект

повеќеенаменски градски центар

повеќенаменски градски центар

специјализирани зони (центри)

специјализирани зони (центри)

А. Работни зони:

- производни комплекси
- комплекси на сервиси

- Постојните производни и сервисни капацитети
- Геостратешките определби
- Собраќајната инфраструктура

Лоцирањето на работните зони влијае на дистрибуцијата на сообраќајот и на клучните патувања на релација домување – работа.

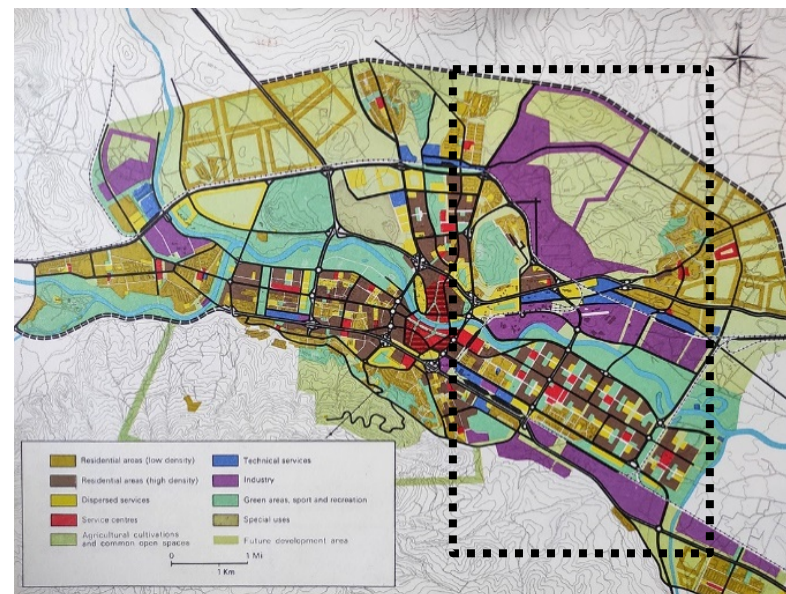
Големите индустриски зони се ориентирани и кон нелокално население, додека помалите работни зони треба да извршат редистрибуција на сообраќајот на релација домување – работа, особено на локалното население.

За алокација на овие **регионално ориентирани активности** во предвид се земаат и:

- *директен пристап* од локациите кон различни видови транспорт и кон регионалната патна мрежа и основната сообраќајна мрежа на градот,
- *различни потенцијални локации* кои нудат повеќе опции: периферни локации, дисперзирани локации со различна големина, постојни работни зони во градското ткиво кои можат да претрпат реконструкција или проширување,
- *локации достапни од терминалите* на меѓуградскиот сообраќај од различен вид.

ОУП на Скопје, 1965

Б. Централни зони

- градски центри,
- секундарни центри,
- реонски центри.

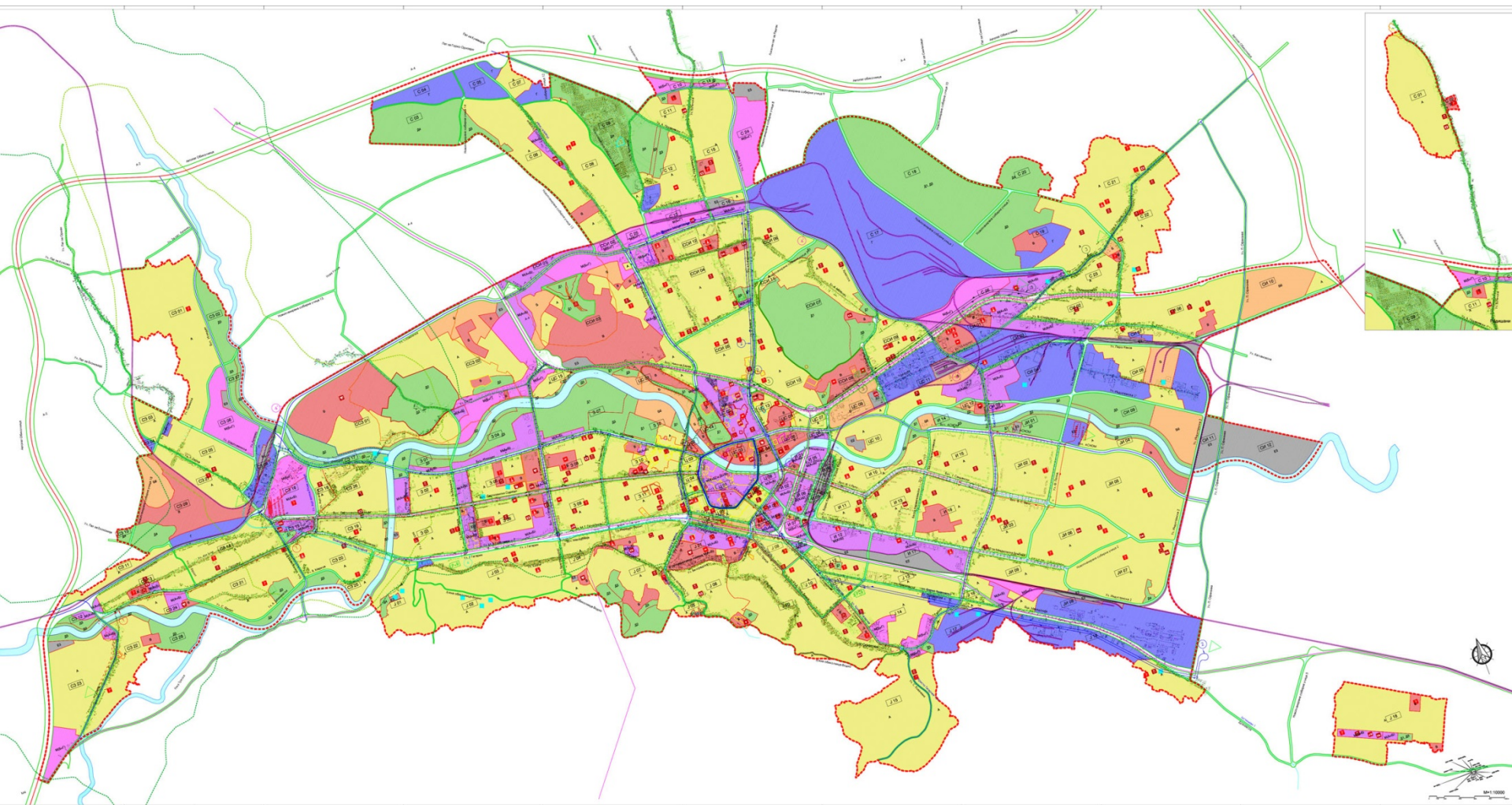
култура и уметност, образование и наука, трговски единици, деловни и административни содржини (банки, осигурителни компании, корпоративни претставништва, консалтинг агенции, јавни институции (централна власт / локална самоуправа), здравствена и социјална заштита, трговија на мало, занаетчиски услуги, угостителски услуги

В. Специјализирани образовни, културни, здравствени и други содржини

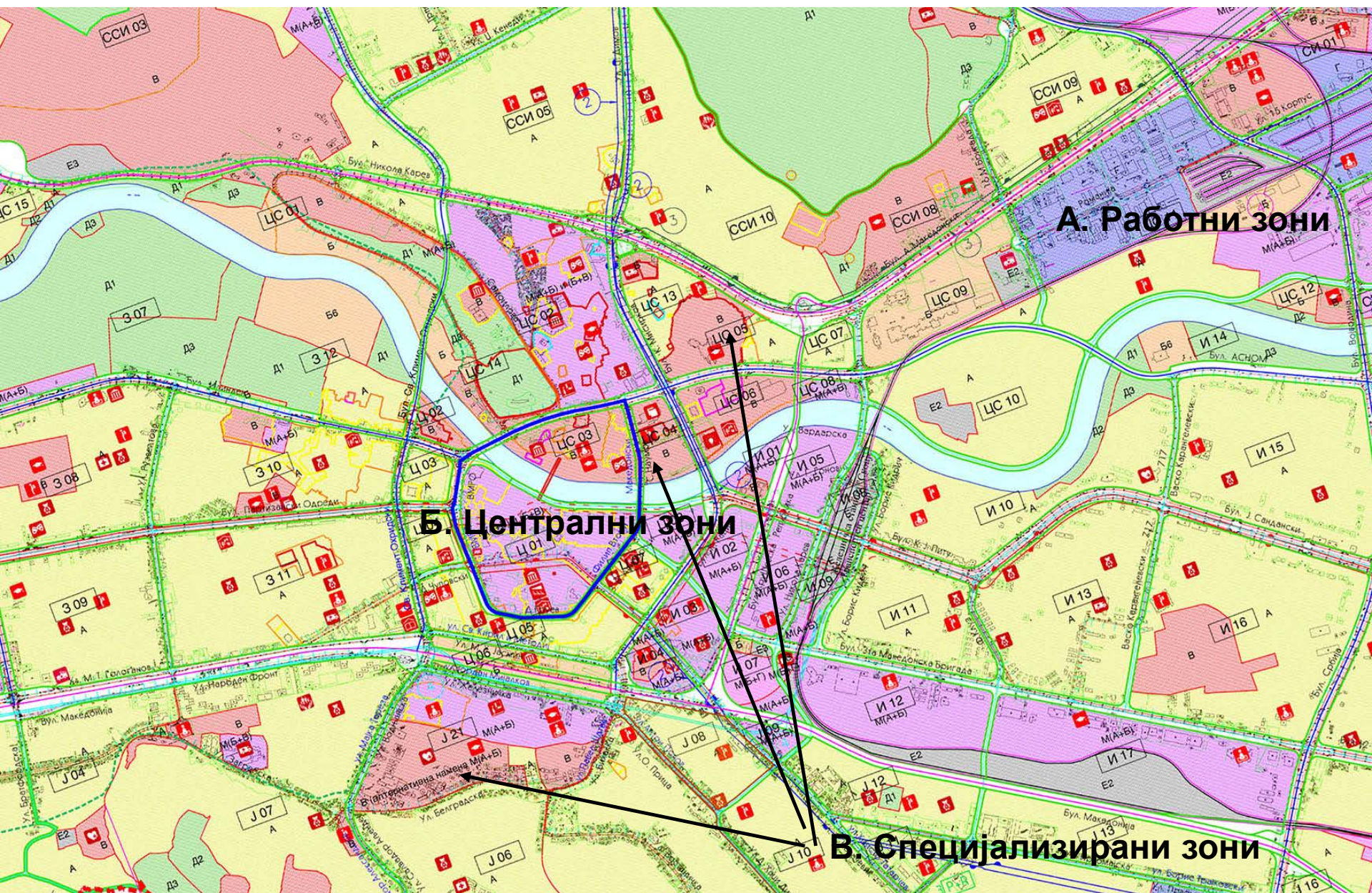
- универзитетски центри (кампуси)
- специјализирани образовни центри
- културни центри
- спортски центри
- клинички центри
- специјализирани болници со стационари
- саемски комплекси
- објекти на сообраќајната инфраструктура
- објекти на комуналната инфраструктура

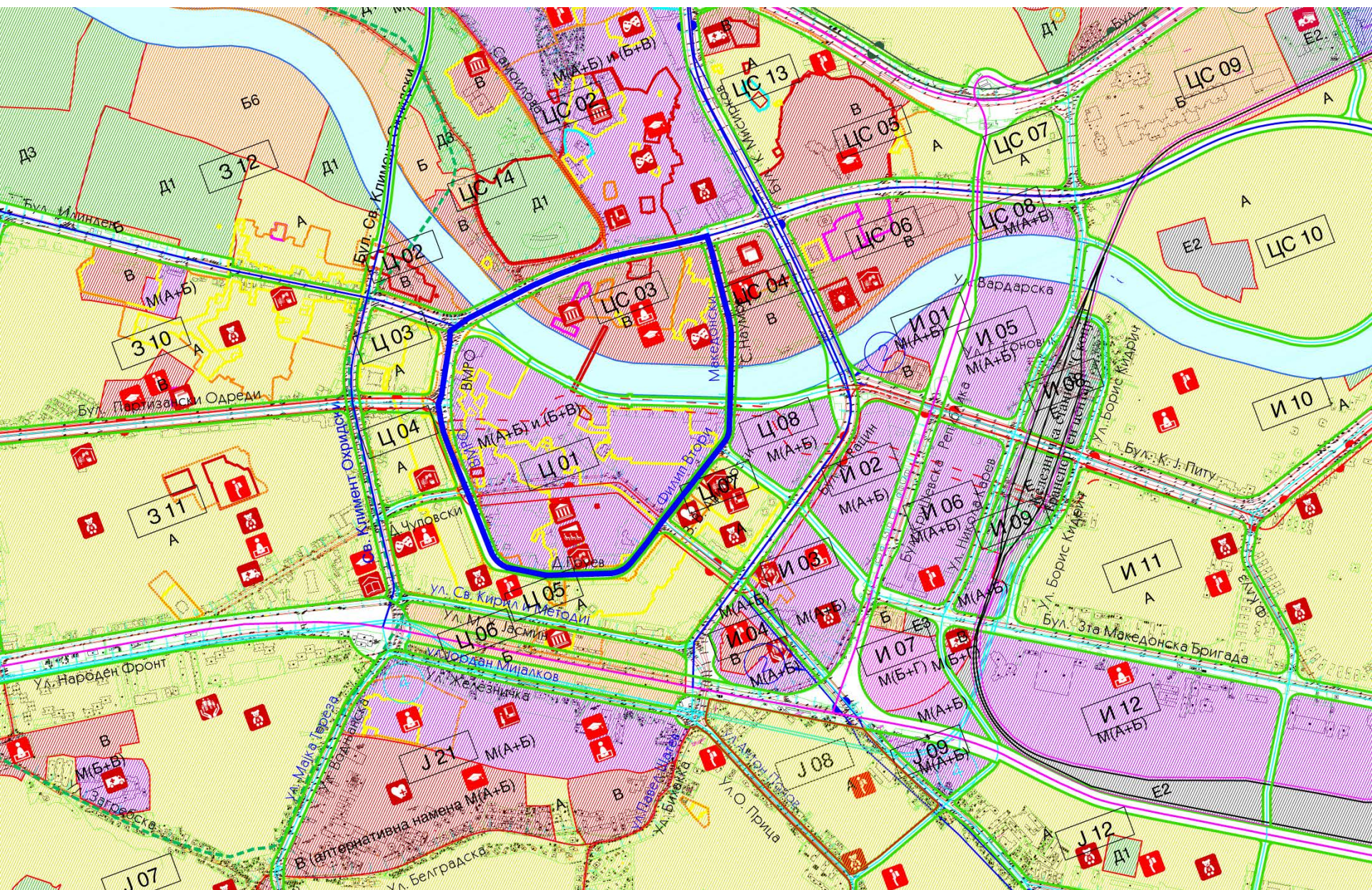
Генерален урбанистички план на Скопје, АПП, 2002 год.

Генерален урбанистички план на Скопје, АП, 2012 год.

Централното градско подрачје во ГУП на Скопје, АПП, 2012 год.

Централното градско подрачје во ГУП на Скопје, АПП, 2012 год.

ФАЗИ НА ПРОЦЕСОТ НА УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ

(предавање 4)

1. План за планирање

2. Информациска основа

3. Анализа на состојбите и проблемите

4. Формулација на потреби, цели, критериуми и програмски барања

5. Изработка на алтернативни решенија >>>
(планирање во потесна смисла на зборот)

V
V
V

6. Евалуација на алтернативите и избор на оптимално решение

7. Изработка и донесување на планот

8. Спроведување на планот и мониторинг

ЧЕКОРИ/СЕКВЕНЦИ НА ИЗРАБОТКА НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН

(предавање 5)

1. Определување на локациски барања

2а. Определување на просторни барања

3. Анализа на локациските погодности

4. Прелиминарна синтеза >>>

2б. Рафинирање на просторните барања

5. Анализа на капацитетот на просторот

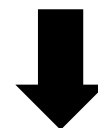
6. Изработка на алтернативни плански решенија >>>

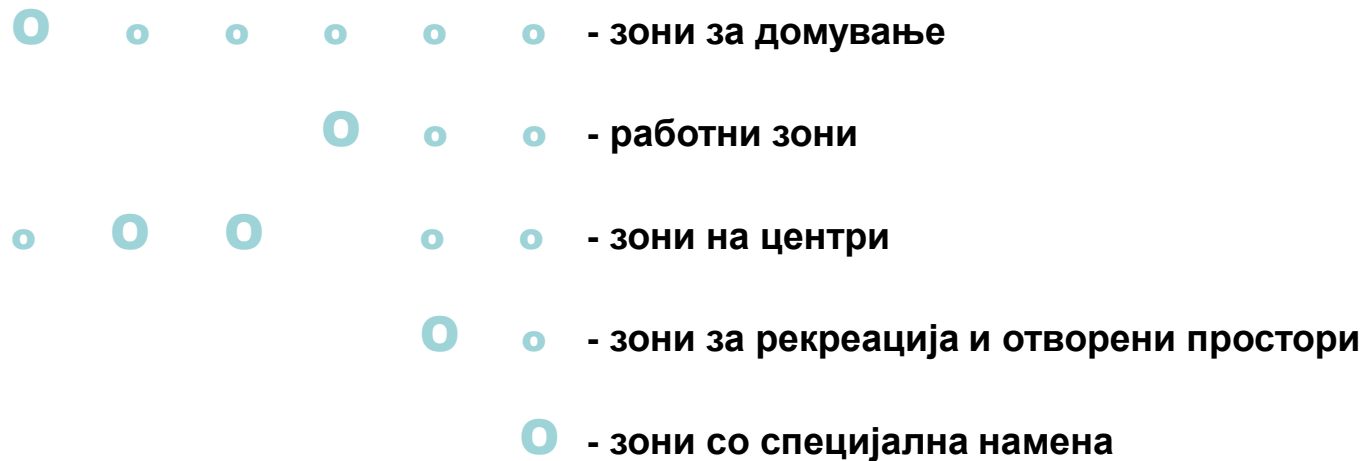
7. Избор од алтернативите и изработка на планот

ЛОЦИРАЊЕ НА РАЗЛИЧНИТЕ НАМЕНИ ВО ПРОЦЕСОТ НА УП

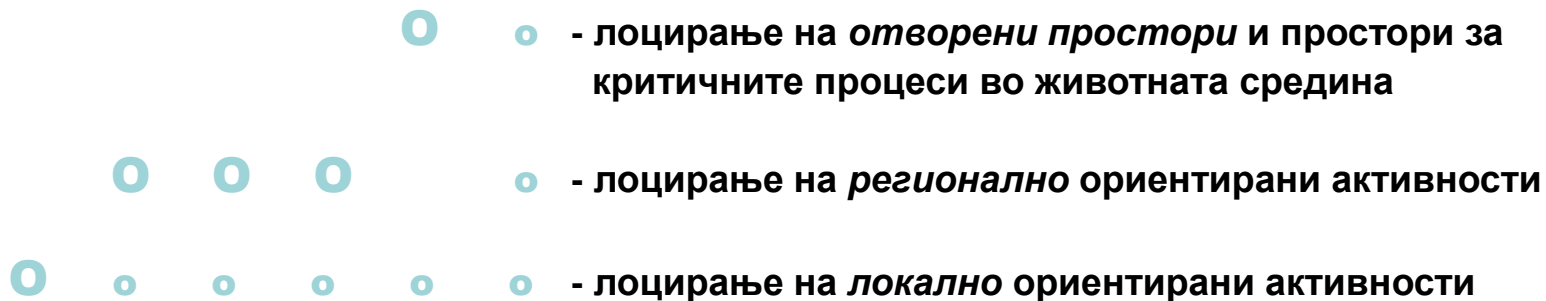
(предавање 6, 7, 8 и 9)

1. Лоцирање на отворени простори и простори за критичните процеси во животната средина
2. Лоцирање на регионално ориентирани активности
3. Лоцирање на локално ориентирани активности

А Б В Г Д Е

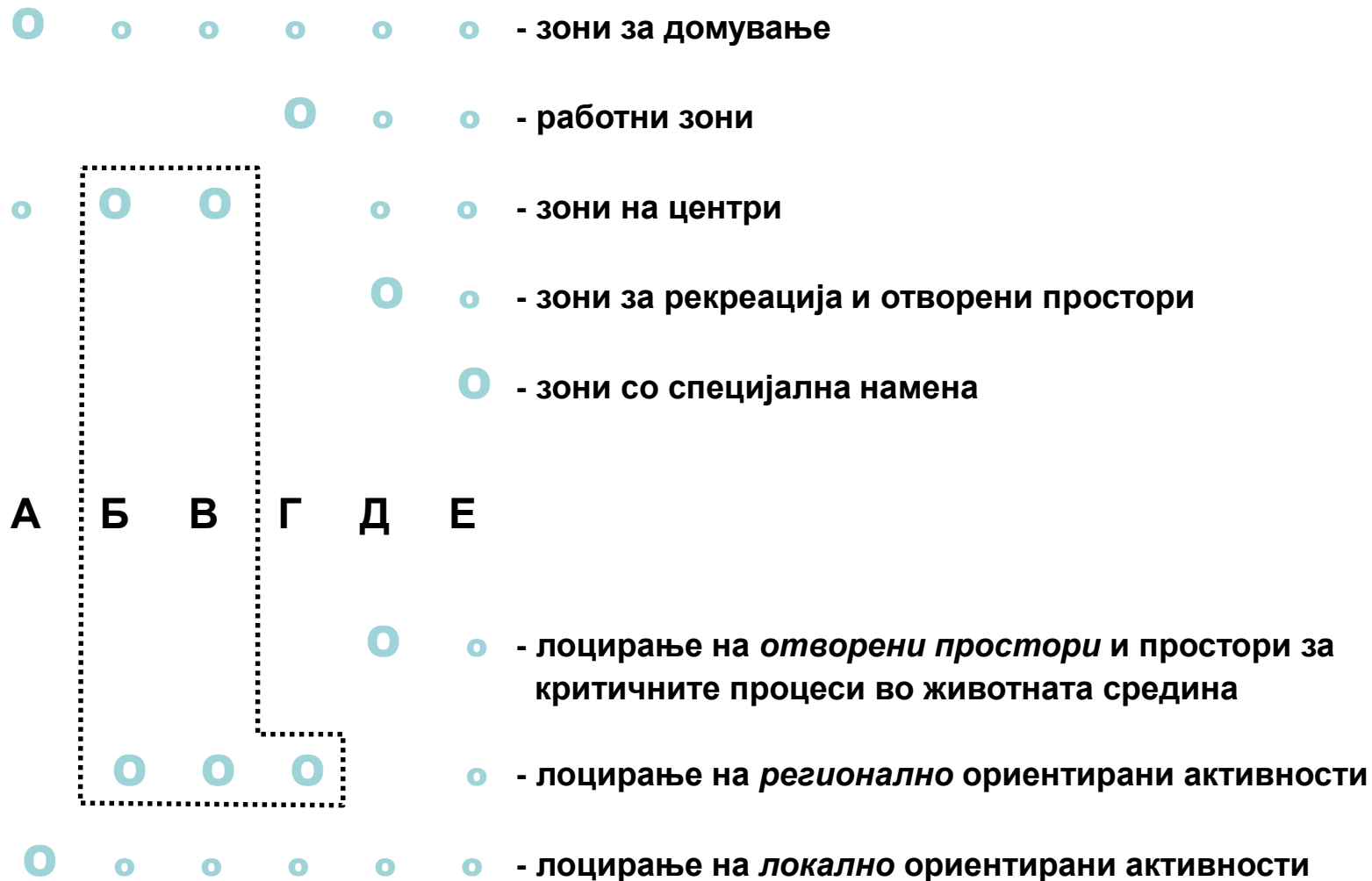

А – домување, Б – комерцијални и деловни намени, В – јавни институции, Г – производство, дистрибуција и сервиси, Д – зеленило, спорт, рекреација и меморијални простори, Е – инфраструктура

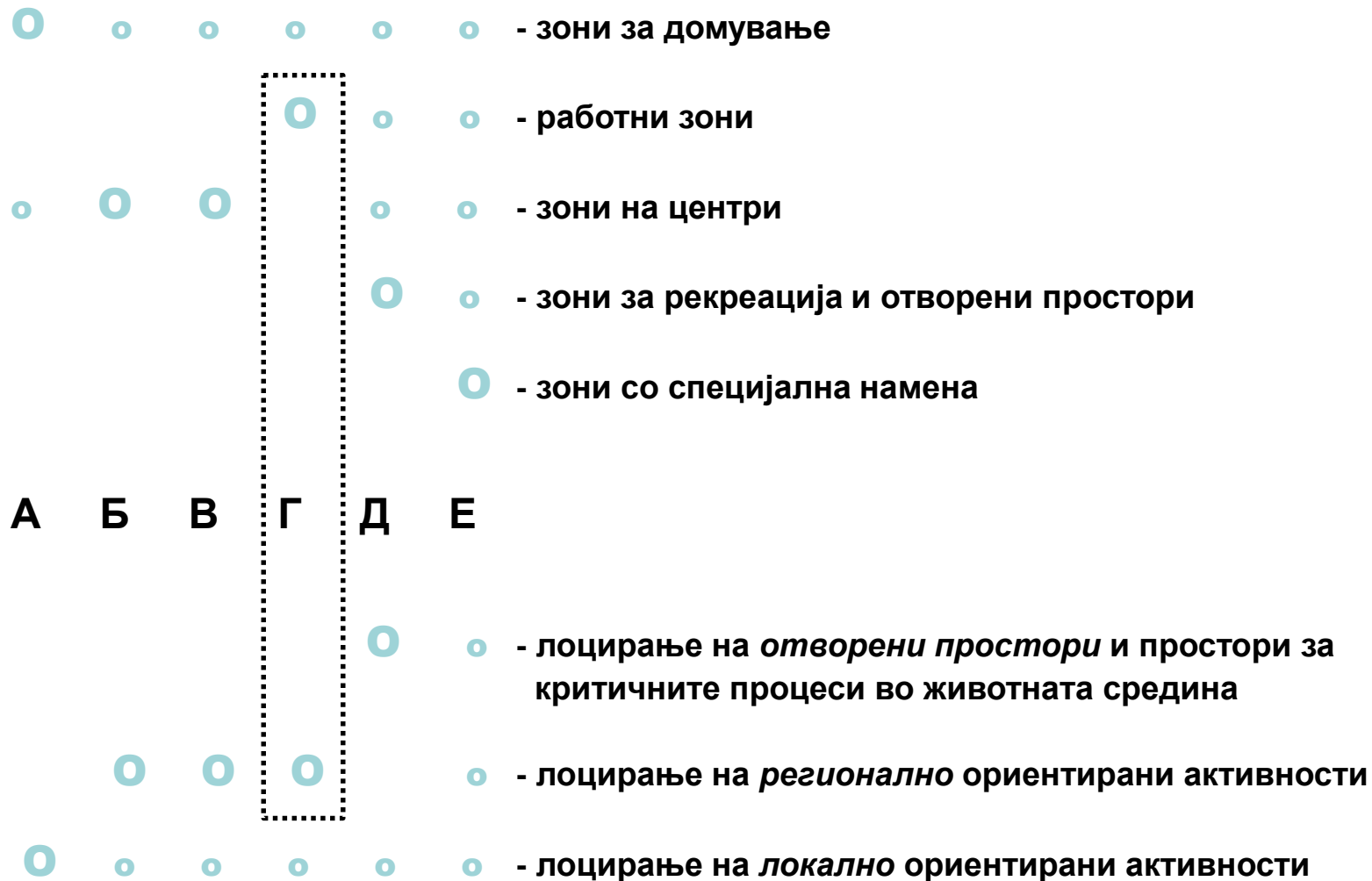

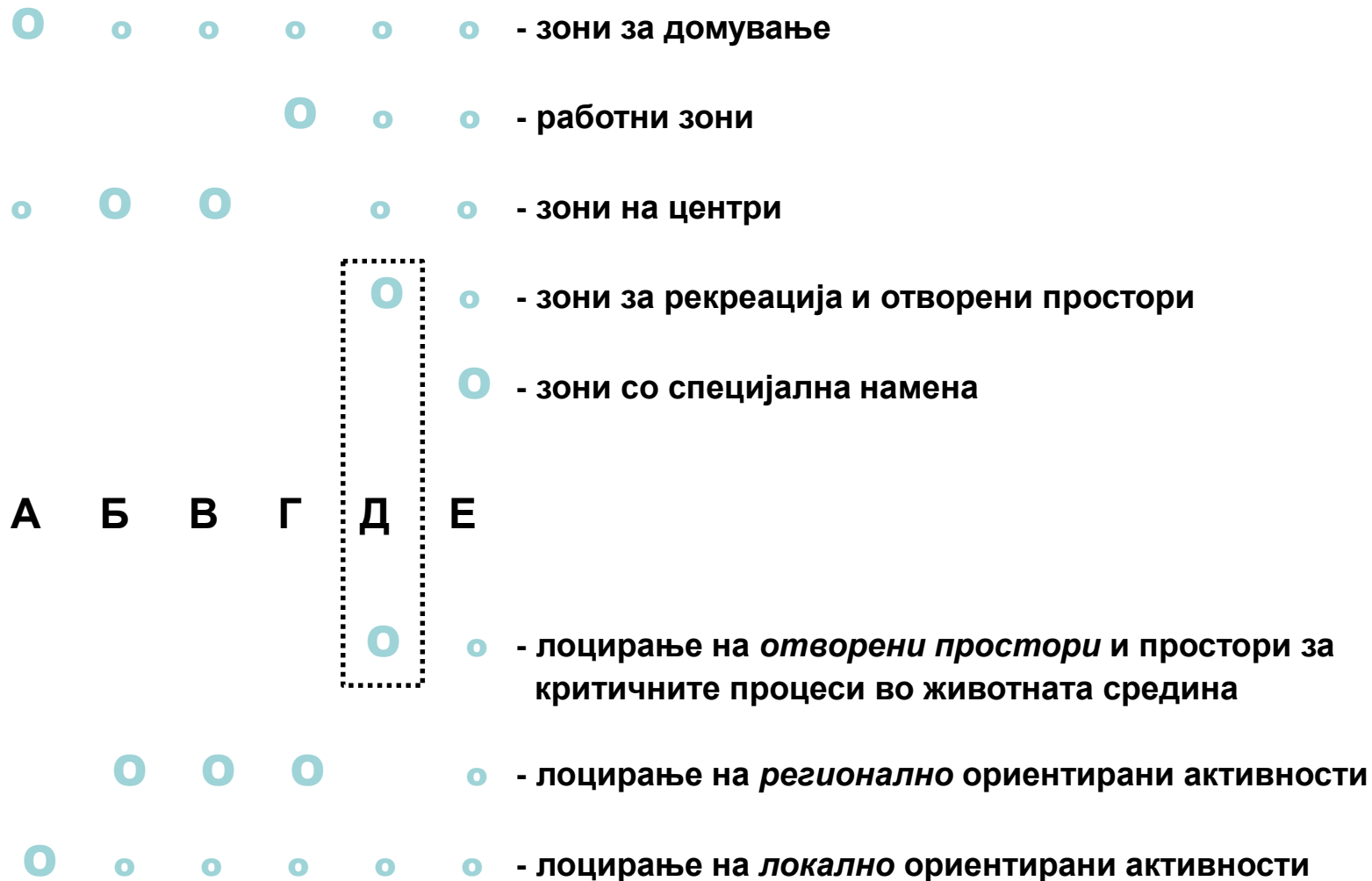
А – домување, Б – комерцијални и деловни намени, В – јавни институции, Г – производство, дистрибуција и сервиси, Д – зеленило, спорт, рекреација и меморијални простори, Е – инфраструктура

А – домување, Б – комерцијални и деловни намени, В – јавни институции, Г – производство, дистрибуција и сервиси, Д – зеленило, спорт, рекреација и меморијални простори, Е – инфраструктура

А – домување, Б – комерцијални и деловни намени, В – јавни институции, Г – производство, дистрибуција и сервиси, Д – зеленило, спорт, рекреација и меморијални простори, Е – инфраструктура

А – домување, Б – комерцијални и деловни намени, В – јавни институции, Г – производство, дистрибуција и сервиси, Д – зеленило, спорт, рекреација и меморијални простори, Е – инфраструктура

ЗАДАЧА 4

зимски семестар 2024-25

РАМИ

Надлоготот наклон на рамките треба да биде колку е можно помал. Тој може да се движи во распонот од 1:20 (5%) до 1:12 (8,33%). (Сл. 03.11)

Должината на рамките во зависност од наклонот треба да биде ограничена. Кај рамките со надлоген наклон од 1:20, максималната (споредната) должина може да изнесува најмногу 15 м, за наклон од 1:15 може да изнесува најмногу 12 м, додека за наклон од 1:12, може да изнесува најмногу 9 м. По оваа должина задолжително е предвидување на одморалните кои има должина од најмалку 150 см, односно оптимална должина од 180 см.

ТРОТОАРИ И ПАТЕКИ

Тротوارите и патеките треба да имаат минимална ширина од 150 см. Со оваа ширина се обезбедува и потребниот простор за свртување. Оваа ширина треба да се третира како "слободна ширина" во која не смеа да се поставуваат објекти што го попречуваат движењето. (Сл. 04.01) Дополну при реконструкција на постојат патека мора да се појави дел кој е со помала слободна ширина, така не смеа да биде помала од 90 см. Треба да постои стремеж овие делови да бидат што е можно поретки, а потребно е да се предвидат и места за развинување со минимална ширина од 150 см, а подебро 180 см, и должина од најмалку 180 см.

Сл. 04.01 Места за развинување

Надлоготот наклон на тротوارите и патеките не треба да биде поголем од 5% (1:20). Тротварите кои се изведени паралелно со коловозот на терен кој има надлоген наклон поголем од 5% (во одредени случаи и над 8,33%), имаат карактер на рамки и треба да бидат изведени во согласност со условите кои важат за рамките. Ова значи дека во профилот на тротуарот или во одреден отворен простор треба да се обезбедат алтернативни патеки кои ќе обезбедат непречено движење на корисниците со посебни потреби.

Заради лагодно користење на тротуарите и патеките нивниот напрегнат наклон треба да изнесува најмногу 2% (1:50). Дополну на патеката, нормално на правецот на движење, се поставуваат столчиња за спречување на движењето на возила по пешачката површина, соодветното растојание помеѓу столчињата треба да биде 90 см.

Во рамките на отворените простор, односно во локацијата која му претпа на еден објект, треба да се предвиди најмалку една пристапна патека која минува пристапен тротуар и пешачкиот мост на кој е подготвена постојат на даден тротуар, со паринг-простор и со простор предвиден за застанување на коњи и минибуси и која доведува до пристапен влез на објектот или до места предвидени за одржување на одредени вид активности.

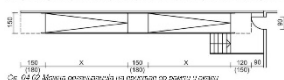
Во секоја локација најмалку една пристапна патека треба да ги поврзува мугибните сите пристапни објекти и отворени простори. Пристапната патека треба во ниту една точка мора да комуницира со патеката што ја употребуваат останатите корисници.

РАМИ

Минималната ширина на рамките, во согласност со нашите стандарди за уредување на просторот, изнесува 130 см. Во случаи кога се изведуваат покривни рампи за совладување на нивни височини и во услови на малолена фреквенција на користење без потреба од развинување, минималната слободна ширина на рамката за движење на една колица изнесува 90 см. Слободната ширина на рамката за доследно движење на лица во колица треба да изнесува 185 см, а оптимална ширина е 180 см.

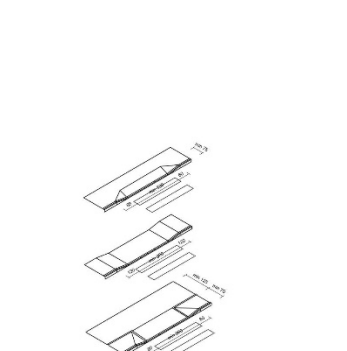
Надлоготот наклон на рамката треба да се движи во распонот помеѓу 1:20 и 1:12, но сепак треба да се користат решенија кои обезбедуваат совладување на висинската разлика со најмал надлоген наклон. Само во извонредни случаи, при кадеа на рампи кај постојат објекти и за мали должини на рамките од најмногу 150 см, може да се дозволи надлоген наклон од 1:10 или 10%.

Заради нормално користење на рамките немаат напрегнат наклон не смеа да биде поголем од 2%. За лагодно користење на рамките по одредена должина во зависност од нејзиниот надлоген наклон треба да се предвиди одморалните. (е Сл. 03.11) Одморалната треба да бидат широки најмалку колку што е шаровната на рамката и да имаат должина од најмалку 150 см. Простор по овие движења треба да се обезбеди и на почетокот и на крајот на рамката. Дополну на крајот на рамката постојат одморалните со влезна врата која се отвора кон одморалното теша одморалните треба да изнесува најмалку 120 см (подебро 150 см) + шаровната на вратата.

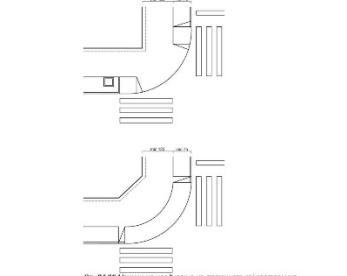

Сл. 04.02 Места за развинување на тротуарот по право и криво

Различни стандарди определуваат различни должини на рамката помеѓу која треба да се појави одморалните. Тие, американските стандарди предвидуваат одморалните по соопствена висина од 75 см, додека во европскиот концепт на пристапност максималната висина која може да се соопствена без одморалните изнесува 50 см.

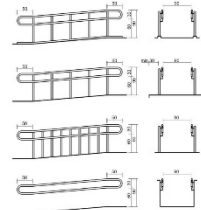

Сл. 04.03 Рампи на уредување на правецот за една улица

Сл. 04.04 Рампи на уредување на правецот кај тротуарите

Кај рамките и одморалните треба да се обезбеди страначна заштита. Врзата заштита не е неопходна единствено кај рамките кои имаат должина од 180 см или соопствена висина рампи од 15 см и кај рамките за премин од пешачки кои колица површина. Кај останатите рампи мора да се обезбеди страначна заштита и тоа со работен и ограда, со паринг-мост, со ограда со вертикална заштита или со ограда со продолжена заштита. (Сл. 04.03) Страначно спомато движење на лица со оштетен вид кои користат стап при движењето, најдобро е рамките да се изведуваат со паралелен работен или паралелен мост.

Сл. 04.03 Страначна заштита на рамките

Висината на оградата според нашите стандарди треба да изнесува 90 см. Според ADA, висината треба да изнесува од 88 до 96 см, а според различни европски стандарди таа се движи од 90 (BSA) до 100 см (DIN). На оградата треба да се постави двоен рамофот со висина, според нашите стандарди, на горниот рамофот од 90 см, а на долниот од 90 см. Овие висини, исто така, варираат: 88-96 и 88 см (ADA), 50 и 70 см (BSA) и 100 и 75 см (DIN). По нивоу стандарди се препорачуваа долж рамофот висината да изнесува 90 см, а на местата на одморалните и на почетокот и на крајот на рамката таа да изнесува 100 см.

Оградата која се изведува кај рамките треба да има рамофот на двете страни од рамката. Рамофотите треба да бидат континуирани и да имаат кружен профес со радиусиот најмалку од 25-30 см. Рамофотот мора да е подготв за 50 см од почетокот и од крајот на рамката и најдобро е да дозволува со спојување на горниот и на долниот рамофот, при што местата на спојувањето треба да бидат заоблени. Дополну висината е поставена на 90 см, постојат ниво и широк и потребно минимално растојание од 45 см. Рамофотот треба да е изработен од материјали толку на допир и со која која го разликува од заградата.

ПАРКИРАЊЕ

Во рамките на своите паркиралишта, во согласност со нашите стандарди, најмалку 3% од паркиралиштите места треба да се соопствена нивна височина од лица со посебни потреби. Дополну паринг-мост или помалу од 20 паринг-мост теша треба да биде обезбедено едно паринг-мост за лица со посебни потреби.

Во ADA стандардите одредуваат на потребите паринг-мост за лица со посебни потреби се врши според димензијата табела, со која потребен број на паринг-мост е одреден според бројот на местата на паркиралиштите.

Вкупен број на места на паркиралиштите	Потребен минимален број на места за лица со посебни потреби
1 до 25	1
26 до 50	2
51 до 75	3
76 до 100	4
101 до 150	5
151 до 200	6
201 до 300	7
301 до 400	8
401 до 500	9
501 до 1000	2% од вкупниот број
1001 и повеќе	20 + 1 на секои 100 над 1000

Во однос на ADA стандардите, нашите стандарди утврдуваат помал број на потребни места за лица со посебни потреби кај паркиралишта за помалу од 200 возила, а поголем број на потребни места за поголеми паркиралишта. Со оглед на тоа што кај нас е релевантно мал бројот на поголеми паркиралишта, при утврдувањето на потребните места кај помалите паркиралишта треба да се имаат предвид ADA стандардите.

Паринг-местата треба да бидат рамни со наклон во сите правци кој не е поголем од 2%. Овие паринг-места треба да бидат планирани во неопходна должина на пристапен влез во објектот со кој треба да бидат поврзани со пристапна патека. Паринг-местата треба да бидат јавно обележани со интервалност знак на нивната должина, а паринг-местата на самото место на парирање, така и со табла поставена пред паринг-местото.

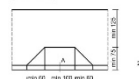
Димензиите на паринг-местото за лица со посебни потреби е 350x550 см, односно стандардната ширина на паринг-местото од 250 см се зголемува за 100 см заради елемент пристап до возилото и обезбедување простор за потребите маневрирање при маневрирање и маневрирање од возилото. Дополну условите го дозволуваат тоа, може да се третираат и паринг-место со димензија од 375x600 см, што обезбедува лагодно маневрирање и свртување со колица во рамките на самото паринг-место. Во одредени случаи може да се предвиди поповољно на сите дополнителни површини, односно две соседни паринг-места да користат исто широчина. Во овај случај широчината може да изнесува и 150 см, што се обезбедува простор за свртување со колица. (Сл. 04.07)

ПЕШАЧКИ ПРЕМИНИ

Пешачките премини претставуваат регулирани места на свртување на коловозот и на пешачкиот сообраќај преку престојанствена цел и зголемување на безбедноста во сообраќајот, односно на сите учесници во сообраќајот. Главната кај нас извршува дел од условите во сообраќајот зашто просторите на пешачките премини не се соодветно решени за да можат да обезбедат непречено движење низ градскиот простор на лицата со посебни потреби.

Премините се јавуваат во просторот на тротоарната како премини на најмалку 100 см, должина од најмалку 75 см, а страначните делови кои коловозот треба да имаат ширина од најмалку 80 см. Според ADA стандардите, страначните делови треба да имаат наклон од 1:10. Слободната ширина на тротуарот која остава во непреченост простор за изведување на рамките, според нашите стандарди, треба да биде најмалку 150 см.

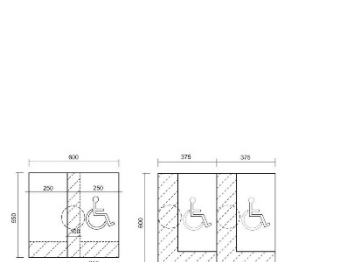
Оптималната ширина на рамката на пешачки премини е 180 см. На местата на премини од пешачката површина кои коловозот може да се подготви димензијата од најмногу 20 см со нивна завојување под агол од 30°. (Сл. 04.04)

Сл. 04.04 Рампи за премини во согласност со ММС У/А9.202

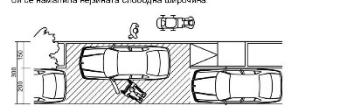
Кај пешачките премини треба да се изведе поповољно со елементи во контрасти боја и со плочи со тактни индикатори кои ќе го олеснат движењето на лица со оштетен вид.

На следните слики се прикажани некои варијанти на решавање на премините кај една улица, која рамката се изведува во пешачката ширина на пешачкиот премин (Сл. 04.05) и во просторот на тротоарот, со дуплене или целосно оформување на рампа (Сл. 04.06)

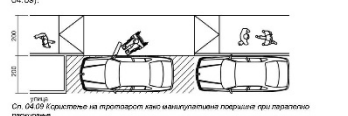
Сл. 04.07 Димензии и обележување на паринг-места за лица со посебни потреби

Кога паринг-местата се поставени нормално на пристапната патека, со употреба на граници во просторот на паринг-местото треба да се спречи маневрирањето на дел од возилото во просторот на пристапната патека со што би се намалила нејзината слободна ширина.

Сл. 04.08 Димензии на паринг-места при паралелно поставување

Кај паралелното поставување треба да се предвиди дополнителен простор за маневрирање во рамките на паринг-местото. Вкупната ширина треба да изнесува 350 см, а должината 700 см. (Сл. 04.08) Дополну условите го дозволуваат тоа, должината должината ширина треба да се признава само кај пешачкиот простор, односно тротуарот, со поставење на доволна ширина за интервидови должини. Дополну овај случај не е можно толку самоот тротуарот да користи како маневрирање површина на паринг-местото пом широкотот треба во целата должина на паринг-местото да биде со маневрирање знак на нивната должина, а паринг-местата на самото место на парирање, така и со табла поставена пред паринг-местото.

Сл. 04.09 Користење на просторот помеѓу маневрирање површина при паралелно поставување

УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ 2

зимски семестар 2024-25

Задача 4.

ЕЛИМИНИРАЊЕ НА АРХИТЕКТОНСКИ БАРИЕРИ

Да се изврши реконструкција на прикажаната постојната состојба која ќе овозможи непречен пристап за лица со посебни потреби до објектот од пешачката површина пред објектот, паркингот и од пешачкиот премин.

Треба да се овозможи непречен пристап за сите корисници и кон пешачката патека помеѓу зеленилото и објектот.

За планираните зафати може да се користи дел од зелената површина како и да се изврши реконструкција на дел од скалите за влез во објектот.

Планираните зафати не треба да претставуваат пречка за движење на пешаците.

На цртежот да се обележат користените надолжни наклони и да се котираат сите новопредвидени зафати.

Вежбата се работи во размер $M = 1:100$ на А3 формат или на проширен А3 формат (29.7/42++)

